

Expoziční sál č. VII.

Plocha expozičního sálu: 80,40 m²

Název tématu: **časová osa – Historické mezníky v životě města**

Autor libreta: **Jindřich Hůrka**

Levá část od schodiště – od založení města (gotika, renesance, baroko)

(návrh – klikatice s textem doba Přemyslovců, doba Lucemburků etc. s datací, nebo konkrétním panovníkem, případně s perokresbou podobizny)

Podle archeologických nálezů zde existovala na rozhraní 10. a 11. století slovanská ves založená na mírném svahu nad Drnovým potokem (listina dosvědčující její existenci z roku 1253, jako svědek se uvádí Soběhrd z Klatov z rodu Drslaviců). Slovanská ves podle bájí existovala již v 8. století, která se rozprostírala na mírném návrší na pravém břehu Drnového potoka a jejím středem byl dnešní hřbitov (viz Daniel Erazim Račiněveský, Vypravování ... o počátku založení ... města Klatov z roku 1654 nebo Hammerschmidt, Hystorie Klatovská, 1699). Význam a důležitost stezky, po níž přicházeli kupci z Bavor do vsi, přiměly Přemysla Otakara II. založit okolo roku 1260 v sousedství vsi hrazené královské město, které převzalo její jméno – Klatovy (mapa stezek předlokačního období). Středověký půdorys si město podrželo dodnes. Náměstí – tržiště je čtvercové, o výměře 1 ha, je lemované bloky domu uzavřených původně dvojími hradbami (jejich dokončení v 15. století). Zprvu dřevěné, po požáru 1288, zděné (tři brány, farní kostel, 1289 před hradbami na straně západní postaven z nadace Konráda z Pomuka špitál s kostelíkem sv. Ducha (řád křížovníků s červenou hvězdou; uvnitř dominikánský klášter s kostelem sv. Vavřince).

(instalační prvky – osa: Přemyslovci, 1260, Přemysl Otakar II., Václav II.;
ve vitríně knihy – fotokopie /dominikáni/, mapy a plánky /
rekonstrukce brány – model?, archeologické nálezy /keramika
/aqamanile/, kružby – gotické výplně oken; kachle; dobové mince /denáry a
brakteáty/etc.)

Nástup Lucemburků souvisí s rozvojem města. Městu se dostává mnoho výsad a privilegií od králů (právo míle 1325, právo spravovati se právem Starého Města Pražského 1336, výroční trh 1378. Roku 1380 se uvádí i česká jména mezi německými majiteli domů ve městě a česká pojmenování řemesel na nejruznějších listinách. Roku 1381 dává Václav IV. městu právo popravy. Zakládají se chmelnice a rybníky a výnosy obohacují město (1392 velká povodeň poničila chmelnice). Husitské vystoupení 1412

(dominikánský mnich Jan Malík) mělo za následek dání města papežem Janem XXIII. do klatby; účast klatovských na shromáždění na hoře Tábor u Bechyně 1419 vyústilo vypálením dominikánského kláštera na předměstí; v husitských Klatovech Jan Čapek, kterému je přičítáno autorství husitských písní.

(instalační prvky – osa: Lucemburkové, Jan Lucemburský, Karel IV., Václav IV., Zikmund – husité;
ve vitríně knihy / Hazmburský misál 1409; městská kultura; církevní život (dominikáni); husitské války /vojenská korouhev z počátku 15. století se znakem Klatov; třmeny, ostruhy, šipky/; sochy, kachle, keramika; dobové mince /grošové období 14.–16. století/; Klaudyánova mapa 1518; půdorys města etc.)

Roku 1464 byly Klatovy postiženy třemi velkými požáry, kdy byla zničena všechna předměstí (Klásterské, Špitálské a Lubské). Pozdně gotické přestavby ve městě a pořízení vlastních městských práv (Brikci z Kaplice) 1465 charakterizuje hospodářský rozkvět města (za vlády Vladislava II. se Klatovy domohly význačného postavení; dle významu bylo město na desátém místě.); 1537 pořízení Latinského graduálu pro klatovský kůr. Konfiskace majetku 1547 (Ferdinand I.). Po polovině 16. století nastává nový hospodářský boom (stavba Černé věže a radnice, oprava děkanského kostela a pořízení druhého zpěvníku pro literátský kůr 1560). Velký požár 1579 a 1615 a mor 1613.

(instalační prvky – osa: Ladislav Pohrobek, Jiří z Poděbrad, Jagelonci, Habsburkové;
ve vitríně knihy prvotisky, /právní kodex 1465, Koldinova práva, mučící nástroje; popravčí meč, halapartna/; městská kultura – renesanční tisky /Jelenský z Jelení a požár v Klatovech 1579/; třicetiletá válka – zbraně; sochy, kachle, keramika; dobové mince //groše, tolary z období 16.–17. století/; veduta od J. Willenberga 1602 etc.)

1620 kapitulace města před císařskými vojsky, po bitvě na Bílé hoře (kontribuce – poplatek, výpalné švédským vojskům a konfiskace obecního jmění. 1636 příchod jezuitů do Klatov (1655 stavba řádové koleje a semináře, 1656 stavba barokního kostela na náměstí spolu s katakombami). Návrat dominikánů (dokončení bání na dominikánském kostele a nová stavba špitálu a špitálského kostela 1728). K hospodářskému rozkvětu města dochází díky mariánskému zázraku 1685, kdy se Klatovy stávají významným poutním místem. Rozsáhlé požáry 1689 a 1758. Získání statutu krajského města 1751 (až do nového správního uspořádání 1849) a kriminálního soudu. Zrušení jezuitského řádu 1773.

(instalační prvky – osa: Habsburkové;

ve vitrině — knihy, architektura, církevní život (příchod jezuitů až do zrušení řádu 1773); sochy mariánský zázrak, poutě, kult Jana Nepomuckého); hospodářský život (cechy /cechovní štítky, ferule, artikule, truhlice/, chmelnice, zakládání rybníků /zmínky Balbín/), architektura; vojenství (příchod stálé vojenské posádky – dragouni 1762; zbraně); keramika, sochy; barokní cínové nádoby, korbele, talíře, misky z 2. poloviny 17.–18. století; opevnění města na počátku 18. století /Dobruský/; kniha od Locatelliho /rozsáhlý požár 1758/; zednáři; městský kroj z konce 18. století v Klatovech (kresba) etc.

Pravá část od schodiště – (osvícenství až po vznik ČR)

(návrh – klikatice s textem doba Habsburků s datací ...)

Období francouzské revoluce a napoleonských válek je charakterizováno ukládáním finančních břemen na obyvatelstvo (informace o pohybu armád přinášejí Krameriovy poštovské noviny) a zmincováním chrámových a klášterních pokladů (rekvizice stříbra a zlata pokladu děkanského kostela). Roku 1800 též Klatovy spolu s Domažlicemi postavily střeleckou setninu jako součást zemské branné hotovosti. V 90. letech 18. století byly na obranu země zřizovány miliční útvary, které navazovaly na střelecká sdružení dřívějších dob (klatovský měšťanský ostrostřelecký sbor vytvořen roku 1793). Neutěšený stav dovršil státní krach roku 1810 a velký požár města. Úsilí o znovuvytvoření gymnázia v Klatovech (suplovala hlavní škola) vyvrcholilo jeho navrácením městu (1812). Stavební aktivity (budování silnic, mostů a bourání městských hradeb /bran/ a zasypávání příkopů a založení městského parku (1843–1845); po revolučním roce 1848 dochází ke společenským změnám (městu se navrácí národní ráz, avšak jeho význam v rámci nového správního uspořádání 1849 je postaveno do role okresního s malým rozsahem působnosti; 1859 vydán Živnostenský řád, který odstranil zbytky cechovních organizací; vybudována síť tajné policie monitorující náladu obyvatelstva v monarchii, germanizace školství). Po roce 1860 pádem Bachova absolutismu dochází k celkovému uvolnění. Rozvoj kulturního života (spolky, divadlo); zakládání podniků (1804 Günter – Továrna kávové náhražky v Mochtíně, 1890 přenesena do Klatov, prádelnictví, pivovarnictví etc.); celkový kulturní a hospodářský rozvoj spojený s významnými počiny jubilejní (1891) a národopisné (1895) výstavy a v neposlední řadě klatovská výstava 1907.

Válečná období počínaje 1. světovou válkou až po vznik ČR (1993) je nastíněno v duchu „instalačních prvků“ a expozičních úseků ve studiích „válka IX. a průmysl XII.“.

(instalační prvky – osa: viz nahoře

ve vitríně — střelecký terč /alegorie města Klatov posílající své syny k obraně vlasti, 1800/; hospodářský život (nové podniky – Günter), kupecký krám (girlanda s datací 1841), míry a váhy; školství (gymnázium, rolnická škola etc.); napoleonské války /dragouni, zbraně; plitkostřelci, ostrostřelci – terče/; knihy (Kramerius; Nebeklíče, Štěpné zahrádky, poutní tisky), vytvoření národní gardy v Klatovech a její střet s husary 12. pluku na klatovském náměstí patřily k nejdramatičtějším událostem revolučního roku 1848; architektura (oprava radnice), kulturní a společenský život

- 1. světová válka (součásti výstroje c.k. armády a legionářů, fotografie, zbraně chladné a palné, listinné dokumenty ...)

- vznik Československa (fotografie, listinné dokumenty, plány – kulturní a hospodářský život; stavební rozvoj – vilkové čtvrti v rámci bytového zákona, říční lázně, nová spořitelna (model), stadion, justiční palác pro nově zřízený krajský soud; novostavba okresního úřadu a pošty a budova živnostenských škol; 1936 zadána stavba nových kasáren; regulace Drnového potoka v době hospodářské krize...; průmyslové a zemědělské výstavy /1920, 1921/)

- 2. světová válka – protektorát včetně osvobození (fotografie /např. německá přehlídka na náměstí v Klatovech v době protektorátu, příslušníci gestapa v Klatovech 1939–1945, popravy ve Spáleném lese u Klatov /1942/; příjezd americké armády, dozorcí vězňů před lidovým soudem/, zbraně, součásti výstroje, listinné dokumenty ...)

- poválečné období až do vzniku ČR 1989 (událostí 1948, pomocné technické prapory, 1968, období normalizace, 1989, rozdělení Československa /vznik ČR/ – fotografie, součásti výstroje, listinné dokumenty...)

(poslední úseky by byly doplněny o předměty každodenního života včetně dobových reklam, novin, fotografií /60. a 70. léta charakterizována výstavbou panelových domů, budováním kanalizační sítě a sanací středověkých hradeb/ a dobové měny)